

АМЕРИКА

America

ESTABLISHED 1912.
AMERICA
OFFICIAL ORGAN OF THE PROVIDENCE ASS'N.
Published three times a week, Tuesday, Thursday and Saturday.
By
THE PROVIDENCE ASSOCIATION,
817 N. FRANKLIN ST.,
BELL TELEPHONE: MARKET 24-19.
THE BEST ADVERTISING MEDIUM. — RATES FURNISHED ON APPLICATION.

PIK ЗАЛОЖЕННЯ 1912.
АМЕРИКА
УРЯДОВИЙ ОРГАН ТОВАРИСТВА "ПРОВІДИНС".
Виходить три рази в тижді: у вівторок, четвер і суботу.
Видає
ЗАПОМОГОВА ОРГАНІЗАЦІЯ "ПРОВІДИНС".
PHILADELPHIA, PA.

Ч. 100. PIK XIV. ФИЛАДЕЛФИЯ, ПА. ВТОРОК, 1 ВЕРЕСНЯ, 1925.

ЦІНА 3 ЦЕНТ.—PRICE 3 CTS.

PHILADELPHIA, PA TUESDAY, SEPTEMBER 1, 1925. VOL. XIV. № 100.

Більшевики дальше торгують Україною

Харків, Україна, 31-го серпня. — "Український" Центральний Екзекутивний Комітет більшевицької партії порішив відділити додаткових 300,000 акрів землі в Херсонщині на поселення 7,000 жидівських родин; рівночасно урядово проголошено, що більшевицьке правительство має замір на землях України створити автономну жидівську республіку, з такими самими правами, як мають всі інші більшевицькі республіки.

В цілі сколонізовання України жидами, вже попередно признано 180,000 акрів землі в Херсонщині та 90,000 акрів землі на Крими; на цих землях поселено вже 130 тисяч жидів, які мають займатися рільництвом.

Голова "Українського" Центр. Екз. Комітету оголосив рівночасно, що з хвилею, як жидівське населення зростає в силу в Херсонщині, вона зстане відділена від України і проголошена самостійною жидівською республікою з тими самими правами, які мають всі інші більшевицькі республіки під московським правлінням.

(Повища телеграма зістала прислана тут бюро Ес-сопієттед Пресс. Видрукувала її однак тільки одна-одні-сенська філадельфійська часопись, а ніодна ньюорська. — Прим. Ред.)

АМЕРИКАНСЬКІ ЖИДИ ПРОТИ КОЛЬОНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Бостон, Масс., 31-го серпня. — Екзекутивний Комітет сіоністичної партії новоанглійських стейтів відкинув пропозицію Люїса Маршалла, ньюорського лоєра і Давида Брауна — оба є члени жидівського Ратункового комітету в Америці — в справі поселювання жидів на Україні. Оба повищі заперечували до американських жидів в цілі зібрання фонду 15,000,000 доларів на закладання жидівських рільничих колоній в більшеві.

Елгу Д. Стоу, заступник федерального американського дістрікт Аторнія і президент сіоністичної організації в новоанглійських стейтах заявив, що це пропозиція, на яке згодилося більшевицьке правительство в Москві, не може бути прийняте, позаяк жиди не будуть мали ніякого зашевлення, що не зістануть пошевлені.

(Як ми писали минувшого тижня, з пропозицією колонізації України жидами за зібрані в Злучених Державках фонди виступило більшевицьке правительство в Москві на сіоністичнім конгресі у Відні. — Прим. Ред.)

ГОВЕРНОР ПЕНСИЛЬВЕНІЇ МОЖЕ БУТИ ПОСЕРЕДНИКОМ ДЛЯ ПОЛАГОДЖЕННЯ ВУГЛЕВОГО СТРАЙКУ

Юніонтан, Па. 30-го серпня. — В наведеному вуглевого страйку гверноур Пенсильвенії Пінчот не говорить нічого про що важну подію, хоч він обїздить різні міста і говорить на зібраннях про різні справи. Надїються однаже, що на протяжі 10 днів він займе яексь становище і може стане посередником між робітниками і підприємцями. Ті останні не хочуть його посередництва іза його становища в попередних непорозуміннях, коли то він виміг на них підвишку платні для майнерів о 10 процент. Колиби однаже майнери згодилися взяти Пінчота на посередника, вони поставилиби підприємців у скрутне положення, приневолюючи їх до оборони.

МАЙНЕРИ ЧЕКАЮТЬ НА СТРАЙК ЯК НА ВАКАЦІЇ

Гейзелтон, Па. 30-го серпня. — Більшість майнерів нетерпеливо чекає свисту сирени в понедїлок пополуудни, на знак, що робота стає. Вони використовують час страйку на відпочинок, упорядкованне своїх огородин, направи домів та приготуванне до зими. Деякі з них підуць на рибу, дехто відвідає родини. Дуже неприємно однаже стрічають цей час бюрові робітники по компаніях, які працюють за місячну платню. Вони не виходять на страйк, але тому, що в бюрах нема роботи, вони мусять або згортати вугле до огрівання кітлів в цілі порушування парових помп, або такі самі пускати в рух помпи, щоби не допускати до залиття копаден водою.

Копальні компанії не вірять в довгу перерву в роботі і не приготуваються на такий страйк, як попередніми літами.

ДВІ МАНІФЕСТАЦІЇ ЗА ЗЛУКОЮ НІМЦІВ

Берлін, 31-го серпня. — Вчора відбулися дві величезні демонстрації в двох ривалізуючих зі собою столицях в справі злуки всіх Німців в одну республіку.

В Берліні відбулася конвенція Ліги Німців з чужих країв; в конвенції взяло участь пошех 600 делегатів, які представляли Німців по всіх сусідних краях, як Чехія, Польща, Румунія, Франція і т. д. Головним бесідником був Штрасеман, німецький міністер закордонних справ.

У Відні Австро-Німецький національний Союз уладив велику демонстрацію за злукою Австрії з Німеччиною. В демонстрації взяло участь 400 делегатів з Німеччини під проводом президента німецького Парляменту, Лебе.

Штрасеман заявив у своїй промові, що він бореться о рівне право для Німеччини серед інших народів; Лебе знова говорив за злуку одного народа, розриваного насильно на дві часті.

ЯК СТВОРЕНО АРМІЮ ГАЛЛЕРА?

Львівський орган П. П. С. „Дзєннік Людови“ в числі з 12. серпня подає таке:

„Російський монархістичний часопис в Парижі „Вечернее Время“ надрукував статтю графа Ігнатієва, шефа розвідчої служби при бувшій амбасаді російського посла Ізвольського в Парижі. Стаття обговорює організацію армії Галлера.

В цій статті знайшли потвердження давні закиди. Як стверджує граф Ігнатієв в „Веч. Времени“ — підготовними працівниками над створенням польського кадру Галлера керував шпигунський російський відділ. Все це роблено за російські царські гроші.

„На наше порушення — пише граф Ігнатієв — ідуць до Швайцарії панове Гонсьоровські і Клецьковські, щоби там переконувати польських політичних діячів.

Французький уряд не хотів дати свого дозволу на творення польської армії у Франції, поки не вискажеється офіційно в тій справі представник Росії.

„А що у Франції мало було польських бранців, то шпигунське бюро вислало вище згаданих Гонсьоровського і Клецьковського до Америки, щоби там за російські гроші вербувати американських Поляків до оборуни „ойчизни“.

ВМІРАЄ, ЩОБ СПАСТИ 200 ЛЮДЕЙ.

Пітсбург 29-го серпня — Машиніст А. Г. Міллер, 55 літ, поше геройська смерть щоби спасти 200 подорожних послішнього поїзду Пітсбург-Бофало. Під час виїзду відчинився зворотний вагон, він раптово задержав потяг, що гнав зі шкоростю 55 миль на годину; льокомотива поїзду вилетіла в отверте місце, викидаючи машиніста; при толочуючи його своїм тягарем на смерть; подорожним крім сильного потрясення, ніщо не сталося.

ПОСТІЙНІ ВИДОВИЩА В РИМІ.

З нагоди Святого Року ідуць в Римі приготування до будови величезного театру на свіжій воздузі, який міститиме 30,000 людей. Декорації, над якими працюють визначні малярі, відтворюють, як можна вірно, палати, святинні та краєвиди Єрусалиму. У цих виставах візьме участь хор з 300 людей. Вистави будуть іти ввечерами, при смерку, щоби використати природні ефекти заходу сонця. Що до стилю вистав, то вони мають бути протиставлені до традиції славних пасійних видовищ в Оберамергау.

НІХТО НЕ ПІЗНАЄТЬ БІЛЬШЕ АВТОМОБІЛЮ ФОРДА.

Детроїт, 29-го серпня. — Вчора проголошено план цілковитої зміни автомобілів Форда. Отверті і криті автомобілі будуть мати сталеве пуздо, значно нище від теперішнього і значно доше. Таксамо приміщення мотору і всі дошішні часті будуть змінені. Кольор е-малій буде чорний. Оден тільки мотор остане незмінений.

СМЕРТЬ ГЕЦЕНДОРФА.

Відень, 27-го серпня. — Працюючи над п'ятим томом своїх воєнних споминів, помер вчєра в місцевості Мергентгайм, в Німеччині австрійський полєвий маршалок, барон Франц фон Конрад Гецендорф, бувшій голова австрійсько-угорського генерального штабу у світовій війні. З його смертю зійшла до гробу одна з найбільших і найгеніальніших особистостей царської Австрії. По скінченій війні він спокійно проживав в Інсбруку, працюючи над споминами, які історики уважають за найбільше правдиві і чесні з усіх споминів зі світової війни. Бажаннем помершого було, щоби його похоронено в гробниці коло Відня, де спочивають два його сини, що впали в часі світової війни. Австрійські власти приготуволють помершому величавий похорон.

Найбільшу славу здобув померший уложєнням в переведеннє плану переломання російського воєнного фронту коло Горлиць в 1915-ім році, чим раз на раз зломив силу царської армії. Помер в 73-ім році життя.

СМЕРТЬ НАЙГРУБШОГО ЧОЛОВІКА.

З Парижа доносять, що там вмер Павло Мерльод, найстарший чоловік на світі, в віці 125 років. Він був на м. 65 с. високий і важив 163 кілограми. На одну сорочку потребував він 7 метрів полотна.

СІМ ЯЗВ ТЕПЕРІШНЬОГО СВІТА.

Лондонський часопис „Дейлі Експрес“ розписав цікаву анекдоту, щоби переконатися, які є, по думці людей, сім язв теперішнього світа. Читачі надіслали багато відповідей, в яких між іншими називають язвими теперішнього світа: боротьбу биків в Еспанії, торгівлю невілниками в португальській частині західної Африки, дошові податки і занадто грубі жінки.

НОВИЙ ОПАЛ ДЛЯ АВТОМОБІЛЕВИХ МОТОРІВ.

Нью Йорк, 29-го серпня. — Тут винайдено новий плин, названий карбонам, який має заступити газоліну. Теч ся є споряджена з дестиллятів звичайного дерева і смоли. Сю вість одержало Американське Хемічне Товариство з місцевості Гортен, в Норвегії. Винахідником є „Росіянн“ Макогін. (Як назвиско вказує, се мусить бути Українець — Прим. Ред.)

БІЛЬШЕВИКИ ВІВАЮТЬ 72-ОХ ПОЛЯКІВ.

Москва, 27-го серпня. Більшевицькі власти розстріляли 72-ох Поляків, які находилися по московських визнизах. Се сталося — як проголошено — у відплату за страчення перед кількома днями трєх більшевиків у Варшаві.

КОНКОРДАТ УВІЙШОВ В ЖИТТЯ.

Дня 2-го серпня с. р. увійшов у життя конкордат закладений між Ватиканом і Польщею.

СКІЛЬКИ БЕЗРОБІТНИХ В СВІТІ?

На світі маємо двояких безробітних — одні не працюють бо не хотять, другі тому, що хоч хочуть не можуть дістати праці. Перші це всякі дармоїти поміщики, спекулянти, лихварі, капіталісти і інша подібна наволоць, другі це робітники позбавлені праці. Тих других тепер дуже багато: В Бельгії 43,133, в Чехословащині 44,567, Італії 156,834, в Мадярщині 37-873, то є 5-та частина всіх зорганізованих робітників, в Польщі 171,400, в Німеччині 157,184 себто 4.3 проц. зорганізованих робітників (яких в Німеччині є 3,616,826), в Австрії 115,000, в Московщині 144,439, в Швеції 22,427, в Швайцарії 8,591, в Англії 99,214 себто 11 проц. зорганізованих робітників.

В порівнянні з попереднім роком число безробітних значно збільшилось.

ДРУГИЙ ТРОЦЬКИЙ.

Спа, Бельгія, 29-го серпня — Тут вчєра появилсь чоловік, як крапля води подібний до Троцького; його поява залярмувала поліцію а серед кореспондентів часописів викликала небувале розгорячюваннє. На поліції показалося, що він є бельгійським горожанином, по мимі подивляючої подібности до більшевицького царя.

ГРОШІ, ЩО ЛЕЖАТ НА ВУЛИЦІ.

В італійським місті Палермо проїздив головолицю вулицею віз. А тому що іхав дуже швидко, випала з нього скриня, з якої посилалися сторілєві банкноти. Віз не задержався, а публіка кинулася моментально на гроші. Але показалося, що це були невикінчені ше фальшиві банкноти, які випадково згубив певно сам фальшивник. Знаючи, що за це його жде кара він навіть не звертав, хоч бачив як скриня вилетіла.

КАРДИНАЛ ДІБОА І ФРАНЦУСЬКІ КАТОЛИКИ.

Париж, 26 серпня. — Французькі католики вислали до кардинала Парижа, о. Дібоа протест проти його пастирського листу, звиняючого до закупна бондів державної позички. Кардинал оголосив в часописях відповідь на сей протест, в якій заявляє, що хоть не піддержує теперішнього правительства Франції, однак побожеться, що невдача позички може легко спроводити до упадку сєго правительства і замалу стану переведений соціалістами.

В АНГЛІЇ ЗМЕНШУЮТЬ МІНІСТЕРСЬКІ ПЛАТНІ.

Щоби дати добрий приклад лютности Англії, а особливо робітникам, кабінет займається справою земшнення платень поодиноких міністрів.

ДАЛЬШІ ЗАСУДИ В БОЛГАРІЇ

Софія, Болгарія, 26-го серпня. — Болгарські суди засудили дальших 90 більшевиків на кару смерті. Король підписав тільки пять засудів.

ОПОВІЩЕННЯ

Уряд Парохіальний в Філадельфії повідомляє своїх П. Т. Парохіян, що вписи дітий до парохіальної школи приймаєся від 10—12 год. рано і від 4—6 пополуудни почавши від 1-шого вересня до 7-го вересня включно. Приймається до школи дітий до 1, 2 і 3-ої класи. Школа розпочинаєтья 8-го вересня о 8-ій год. рано торжественною Сл. Божою.

МОНАША ПРОФЕСІЯ 11 СЕСТЕР ЧИНА СВ. В. В.

Сестри: Анатолія, Клявдія, Кипріяна, Антонія, Алексія, Аполлонія, Емілія, Методія, Єлисавета, Леоніда і Артемія заявили в неділю 30. серпня при битком набитій українсько-католицькій катедрі у Філадельфії, що вони відрікаються всяких світових вигод, та будуть жити в убожестві, непорочности і цілковитім послушенстві духовній власти в общежиттю Чина св. Василя Великого, прийняли перстені „во знаменіє свого небесного обручення“ і при отвертїм кивоті кожда з них поодинокю відчитала присягу в присутности преп. Матері Настоятельки Йосафати перед Владикою Константином в часі архієрейської Служби Божої, почім одержали: хрест, „щоби йти во слід Христа“, мантію обличєння, шлем спасєнія (вельон), меч духовний (вервнїя) „іже єсть глагол божий“ і свічку („да просвітїтья світ ваш пред чєловіки яко да видят ваша добра діла“) і правила чина св. ВВ., („аще хочєши внити во живот вічний, соблюди заповідї.“)

Опісля поклялися усі солєнізантки хрестом, їх прикрили неначе живі домовини чорним покривалом з хрестом і заспівали частину чину погребєннєа, а сумний дзвін звїстив світови, що 11 молодих дівачат померло для світї. Далі йшла правильню Сл. Божї від „Святий Боже“ з Преосвященним Константином як цєлебрантом і оо. Ст. Ващишином і В. Мацюраком як співслужителями, оо. П. Процьком і Н. Хлїстуном як дяконами і о. М. Кузьмаком яко церемонієром. Принагідну проповідь виголосив з таланом канадійський гїсть з монастиря св. Спасї з Йорктуону о. Губєрт Жєлин, зворушуючи присутних до слїз.

ДОПОМОГА ГОЛОДНОМУ СЕЛУ В ГАЛИЧИНІ

(Власна кореспонденція „Америци“).

Акція допомоги Голодному Селу іза неурожаю в Галичині вже локінчилася. Результати її є доволі успішні. Зібрано в Галичині коло 17,000 зол. поль., з радєцької України прийшло 20 вагонів збіжа, з Америци понад 3.000 доларів. Підмогу розділено у всі місця, де показувалася дійсна потреба, особливо у повітах підгірських, Яворівщині, Рудєччині і інших. Піднести треба, що комітет розділював жертви незвичайно справедливо і обережно; є сотки подяк, а тільки з одного місця прийшла жалоба, що повітовий організатор людей скривдив на власну користь, — сей злочинєць піде під суд. Вдячність Галичан звертаєтья також до братів з Америци, які і в тій потребі не забули про Старий Край.

ФРАНЦІЯ НАДІЄТЬСЯ СКОРОГО ПОЛАДАННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ДОВГУ

Париж, 31-го серпня. — Французький міністер фінансів, Кайо, має надію поладнати питаннє сядати довгу Злученим Державам протягом дев'ятох днів, коли він тут приїде дня 23. вересня. Подробиці і всякі меншої ваги питання, звязані із сею справою він думає оставити до поладнання своїм товаришам, яких оставить у Вашингтоні для дальших переговорів.

Як остаточно порішено, він і його товариші відуць з Парижа дня 16-го вересня, так, що 23-го будуть вже у Вашингтоні. Разом з ним їде Вінкєнт Орїоль, провідник соціалістичної партії у французьким Парляменті, дальше Маврикій Бокановскі, член рєпублікансько-демократичної партії належачої до опозиції; сенатор Берєнджер, фінансовий експерт, сенатор Доссе і маркіз де Шамрун.

ВІЙНА МІЖ ПЕНСИЛЬВЕНІЄЮ І НЮ ДЖЕРЗИ ІЗЗА МОСТА

Ізза моста, який будеетья поміж містами Філадельфія і Кємден на ріці Дєлевєр прийшло до вибуху поважної війни поміж стейтами Нью Джєрзи і Пенсильвенія. Стейт Пенсильвенія заступає погляд, що переїзд через міст має бути безплатний; стейт Нью Джєрзи знова заявляє, що на сплату коштів будови а опісля удержання моста належить наложити оплату для автомобілів, возів і прохажих. З огляду на се, що міст є вже майже на укінченню а коли буде скінчений стане міжстейтовою дорогою і усунєтья з під юриздикції поодиноких стейтів, тому справа мусить бути негайно рішена.

Боротьба грозить втягненнєм і вашінгтонського правительства у вир, позаяк губернатор Нью Джєрзи, Сїлцєр задумє зааєловати до секретаря війни, Вікс, у Вашингтоні, щоби сей заявився за побираннєм оплат на мості. Наразі аж до часу доки легіслатура стейту Нью Джєрзи не збереться в грудни на засіданнє і не вирішить справи, губернатор здержав видачу дальших контрактатів коло будови моста, яких високість вносить 2,220,000 дол. Наслідком сєго рішеннєа губернатора практично робота коло моста зістала здержана. Після первісного плану віданнє моста до публичного вжитку мало наступити дня 4-го липня 1926-го року.

Лєгіслатура стейту Пенсильвенія перед недавним часом ухвалила закон, оголошуючий переїзд мостом вільним від всяких оплат. В стейті Нью Джєрзи знова, коли перед кількома роками загальним голосуваннєм ухвалєно суму 36,000,000 доларів на кошти будови Гудсонського тунєлю і мосту на Дєлевєр, виразно зазначено на балютах, що сі кошти не буде стягатися з наложених податків, але вони звернутья із побираних оплат.

ХТО ВСТУПАЄ ДО ПРОВІДИНІЯ В МІСЯЦЮ ВЕРЕСНІ

той не платить

ВСТУПНОГО

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ

АМЕРИКА — AMERICA

Часопис для українського народу і орган Товариства „Провидіння”.

Виходить щотижня, Четверга і Суботи.
ПЕРЕДПЛАТА: В Злучених Державах в витомі міста Філадельфії, на рік \$3.00, на пів року \$1.75, на три місяці \$1.00. Поодинокі номери три центи.

АНТІН ЦУРКОВСЬКИЙ, Редактор.

ПЕТРО КИРИЛЮК, Менеджер.

За Рубрику „Надіслане” і оголошення Редакція не відповідає.

Адресуйте так: „АМЕРИКА”, 817 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

THE UKRAINIAN NEWSPAPER

Published three times a week, Tuesday, Thursday and Saturday, by the Providence Association, 817 North Franklin Street, Philadelphia, Pa.

Subscription for the United States \$3.00 per year, for Philadelphia \$5.00 per year.

ANTHONY CURKOWSKY, Editor.

PETER KIRYLUK, Business Manager.

Entered as second class matter September 2, 1912 at the Post Office at Philadelphia, Pa., under the Act of March 3rd, 1879.

Telephone: Market 2419.

ЧИ ТИ ЗЛОЖИВ УЖЕ ЖЕРТВУ НА ГОЛОДНЕ СЕЛО?
КОЛИ В ТЕБЕ БЬТЬСЯ СЕРЦЕ ЛЮДИНИ, ТО ВОНО ВІДЧУЄ ЛЮДСЬКУ МУКУ!
КОЛИ ТИ ЛЮДИНА — ПОМОЖИ СВОМУ НАРОДОВІ ВИЙТИ НА ШЛЯХ ВОЛІ!
ВСІ ЖЕРТВИ НА ЗАКІНЧЕННЯ СЕРПНЕВОЇ ЗБІРКИ ШЛІТЬ НЕГАЙНО ДО:
О В У Е Д Н А Н Н У Е
847 N. FRANKLIN ST. PHILADELPHIA, PA.

ГОРЕ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ

Чи знаєте, кілька книжок появилася за останній рік на всіх українських землях під Польщею? Не знаєте, — то я вам скажу, але уважайте, щоб вам не зробилося слабо, — 52! Кажу і пишу: **п'ятьдесят дві книжки на вісім мільонів народу за цілий рік.** Богато, — правда? Вісім мільонів народу видає що тижня одну книжку і то не думайте, що таку грубу, як лексикон. Бороши Боже! Ми шануємо папір, не збавляємо його, наші книжки здебільшого тонкі і легкі.

Другі народи хорують на паперову хворобу, — пишуть, переписують на машинці, складають, друкують, продають і читають, ми за той час оремо, сіємо, молотимо, трохи їмо, більше постимо і нарікаємо на світ і на життя. Якось воно буде.

52 книжки за рік 1924, а в 1925 буде може тридцять і т. д. поки не вернемо до того, що було перед роком сорок і осьмином. Най буде, як бувало.

Гадаєте, жартую? Бороши Боже, не до жартів мені. Належу до людей, котрих доля тісно зв'язана з долею й долею української книжки, але нашої книжки, погано й мені говорю про те, що мене болить.

Приймім, що кожній книжці розійшлося протягом року аж тисяч примірників. Значиться, пішло 50 тисяч примірників між 8 мільонів народу, себто приблизно що стоп'ятидесяти Українець купив одну книжку. Як прийняти, що книжка мала пересічно 150 сторін, то вийде, що кожній Українець купує одну сторінку на рік!

Богато! Аж сором погодити... Але рахуймо далше.

Скажимо, що книжка коштувала пересічно два злоті польські, отже продано книжок за 100 тисяч злотих польських. Погадайте, за рік утворили наші книгарні 100 тисяч злотих польських! Книгарський рабат виносить 45%, або іншими словами всі наші книгарні заробили протягом року 45 тисяч. З того оплата льокалів, персонал, податки і т. д. Гарний торг, — правда?

Ще страшніше представиться рахунок, як подумасмо про гонорар. Скажимо, що наші письменники дістали аж по 10% від ціни продажі кожної книжки, себто всі вони заробили аж 10 тисяч злотих п.!. Чувсте? Всі наші автори заробили пером аж 10 тисяч злотих за цілий рік. І жий тут, пишши і твори гарні твори. Це-ж чистий глум. Культурний чоловік не повірить, щоб щось такого могло бути в 20 столітті в Європі.

Скаже хтось не пишуть наші письменники гарних книжок і тому люди не купують і не читають. Брехня. В кожного письменника є якісь твори, написані здебільшого потом і кровю серед голоду й холоду, на перекар нашій письменницькій судьбі, але — видавців нема! Твори лежать, старіють, автори зі смутком дивляться на них і траплять охоту писати щось нового, — бо для кого й на що? В мене самого лежали так кілька місяців на столі дві прегарні книжки, а саме Гриневичово „Пожежа” і Гнатюка „Легенди” з чудовими ілюстраціями Панькевича, за котрі в інших народів їх автори купили собі вілі, їздили над море і працювали над новими темами, а в нас не було на ті книжки видавців. Чому? Проста річ, бо Українець купує одну сторінку на рік. А може тільки пів, бо жадна наша книжка крім календарів і сонників у 1000 примірниках не розходиться протягом року. Відповідно до того весь наш рахунок випаде ще гірше, ще трагічніше. Трагедія української книжки.

Суєтільності! Дивися далше спокійно на те явище, не купуй книжок, не читай їх, не цікався своїм письменством, але й не нарікай, що в нас не являються нові архитвори і що на нас дивляться, як на націю менше вартну. Як хто дбає, так і має.

Богдан Л.

ІТАЛІЯ ХОЧЕ ПЛАТИТИ ПОЛОВИНУ

Вашингтон, 31-го серпня. — Американське правительтво має в плані зажадати від Італії 60,000,000 до 70,000,000 дол. річної сплати воєнного догву; та як впевнюються достовірні вісти, італійське правительтво має замір платити як раз половину цієї суми. Довг Італії Злученим Державам виносить поважну суму 2,139,000,000 доларів.

Як повідомлено, італійське правительтво має замір заплатити за всі затягнені позички перед закінченням зброї три і три і пів процент. Затягнені перед закінченням зброї позички виносять поверх оден мільярд доларів. Крім сего правительтво Муссоліні зажадає частинної мораторії на протяз десяти літ.

КАРА ЗА ВСЯКИЙ ЗЛОЧИН

Від непам'ятних століть сотки людей намагалися поповнити „досконалий злочин”, себто перевести якийсь злочинне діло в такий спосіб, щоб не оставити по собі ніякого сліду ні підозріння і в цей спосіб унеможливити віднайдення особи злочинця. І кожний, раз, найбільше геніяльно обдумані і переведені злочини не вдалися в дльниці, де відкрили, нераз і по кільканадцяти роках; а все це сталося нераз по причині нескінченно малої і неважної дрібнички, переоченої або недоіченої злочинцем. А віднайдення злочинця всякий раз сталося не заслугами казачого Шерлока Голмса або Арсенія Лупіна, але працею невідомих людей, що мовчки і без розголосу працюють по всіх містах світа, а які є відомі під загальним іменем: поліція.

Ось перед двома чи трема роками поповнено в Лондоні майже „досконале” вбивство. Коло озера, в ліску найдено тіло нагой вбитої жінчини. Знищено всякий можливий знак, щоб міг довести до її розпізнання. Її вдушено її власним волоссям. Одиноким знагом, який дістався в руки поліції, це була печатка поштового уряду на конверті, найденій в її кімнаті. Почтовий уряд находив в дльниці, де мешкає найбільше шумовиння Лондону. А там живе сотки тисяч всяких індивідів. Тіло виставлено в трупарні й тисячі людей протягом кількох тижнів переходило попри нього й оглядало його, не розпізнавши. І поліція порішила похоронити тіло, а злочин записати до справоздання, яке „нерозв'язаний”. Та нараз, зівсім przypadков попадено на слід чоловіка вбитої; показалося, що він хотів оженитися з іншою і вбивством усунув свою першу жінку. Уладжено засідку і вбийник сам в ню зловився.

Або цей, ще всякому в пам'яті, брутальний морд в Шікаго минувшого року, коли до двох синів мільонерів вбили хлопця мільонера, Френкса, тільки для того, щоб переконатися, які вражіння переживає вбийник. І знова одиноким слідом, який дістався в руки поліції, це була пара окулярів в роговій оправі. Поліція тижнями гляділа по всіх опітках в місті в пошукуванню, хто їх купив і остаточно пошала на слід і нині Люпольд і Леб відсиджують кару до смертної вазниці..

Перед кількома днями опять донесли денники про нову спезіацію. Фред Нікол, загально відомий і шанований фабрикент з міста Дайтон, О., найшовиши в грошевих клопотах, вдумав „досконалий злочин”. Дня 14-го серпня якийсь бандит, весь одитий в синій стрій, зі синьою маскою на лиці і в синіх рукавицях, вийшов до Дейтона Севінг і Фрост банку і в білий день, забравши від касієра 28 тисяч доларів, спокійно вернув до свого автомобіля і поїхав поза місто. Там спалив свій стрій і коли поліція, автомобілі й літаки гляділи по цілій околиці за злочинцем, він спокійно своїм автомобілем вернув до своєї 40,000-ної палати і привитавшиши з жінкою, сховав зрабовані гроші.

Та поміж урядниками банку находилася його своячка і власне вона сказала поліції, що бандит говорив ломаною англійською мовою, а згід синьої маски видно було кінці яєних вусів. І це дало поліції перший натяк; вона стала глядіти і скоро пошала на вазивий шлях. Нині „досконалий злочинець” признався до злочину і жде суду.

І хто міг би коли припускати, що святий скарб Ватикану, находячийся від вків в тайній скарбниці, може коли стати жертвою бандитів? А однак таке сталося дня 3-го липня. Один з урядників, що доглядав скарбу, відкрив злочин часним ранком, 4-го липня. Повідомлено кардинала Мерри дель Валь, який був найвищим сторожем скарбу і ця вість майже позбавила його життя. Та коли він прийшов до себе, сейчас взявся до переводження доходжень.

Вартість украденого скарбу оцінено поміж 7,000,000 до 10,000,000 доларів. Злочин поповнено в цей спосіб, що розвалено стелю в скарбниці. В кімнаті над скарбницею від кількох тижнів працювало трех малярів, а один із них навіть постійно спав в цій кімнаті. Один зі священників пригадав собі, що одного разу, коли він був в скарбниці, впаив тинк зі стелі; він тоді пішов до кімнати на гору та застав усіх трех малярів при праці; по середині кімнати стояла велика пака, вся заложена горшками з фарбою. Ця пака покривала діру в підлозі.

Поліція переслухала малярів; переслухала прислугу; та ніщо не дізналася. Та три тижні попередно тайний агент поліції, Маротта, познакомився з шевцем Стелля, якого мала поліція під підозрінням, що він перепродує пачковані дороговціності. Стелля день перед крадіжкою у Ватикані повідомив Маротту, що надіється великої послынки пачкованих діамантів з Парижа і що хоче за них сейчас готівку.

І на вість про крадіж у Ватикані префектові поліції впама одна гадка до голови; він став додумуватися, чи Стелля не хоче продати дороговціності, украдені в ночі у Ватикані. Це була 11-та година. Банки зачиналися о годині 12-тій, значить за годину треба було роздобути 300,000 лірів, велитенську суму готового гроша, щоб заплатити за „пачковані з Парижа діаманти”. І бандит зловився. Сам завів детектива до тайного свогого помещання і сам вручив йому кілька ручних куфрів зі зложеними в них дороговціностями, краденими попередньої ночі у Ватикані. А опісля притисненній поліцією видав всіх своїх спільників. Злочинці працювали довгий час і здавалося, обдумали все, щоб злочин їх ніколи не виявився. Повплумлювали жемучги, золото мали стошити і куснями перепродувати; мали по кілька виходів із помещання. А однак, найгеніяльніше обдуманій злочин розбився в останній хвилині.

І так, колдім ми стали переходити сотки і тисячі всіх „досконалых злочинів”, побачимо все і всюди, що не було ніодного такого, котрий дійсно вдався безкарно і не зівстав відкритий.

ПРОЗЬБА СТРАЙКУ МАТРОЗІВ.

Содгемптон Англія, 31-го серпня. — Страйк матрозів, який майже непомітно минав в Англії, нині прибрав раптово поважніші розміри. Іменно відбувся мітинг матрозів з пасажирських кораблів, на яким порішено не приймати старої табелі плати. Уформовано

страйковий комітет і порішено завізвати всіх моряків до генерального страйку.

ОСТАННІЙ МІШКАНЕЦЬ ПОКИНУВ СЕЛО.

Віліямспорт, 31-го серпня. — Мале село, Іст Гіл нині зачисляється до яду покинутих осель. Останній мешканець М. Кейз вчера покинув село.

ПРОТОКОЛ

з піврічного засідання Головної Управи „Провидіння”, яке відбулося в днях 29 і 30 липня, 1925.

(Дальше.)

ЗВІТ ДУХОВНОГО УПРАВЛІТЕЛЯ.

Духовний Управитель, о. М. Кінаш у сврім звіті за минулий піврік висказав, що старався обовязок Духовного Управителя сповняти точно. Крім виготовлювання короткої науки о Сповіді і релігійних статей старався мати точну контролю як члени сповнують свої обовязки зглядом церкви.

По перегляненню сповідних виказів зауважав, що мала скількість відділів не прислала ще виказів сповідних і він налімнув в органи „Провидіння”, а із присланих виказів зауважив, що в членах нашої організації є велике привязанне до своєї української католицької церкви і тому будучність нашої католицької народної організації є запевнена.

РЕКОРДОВИЙ ЗВІТ „ПРОВИДІНЯ” ВІД ДНЯ 1. СІЧНЯ, 1925.

Всіх членів з кінцем грудня, 1924 р. було	9,400
Нові вступили	35
Прийнято наново з вичеркнених	6
Прийшли з діточих	7
Прийшли з переступними листами	6
Прийшли з нищої кляси	2
Діти.	
Нові вступили	15
Прийшли з переступними листами	7
Разом	
9,478	

Відійшли:

Взяли переступні листи	6
Відійшли до вищої кляси	2
Вичеркнено	26
Померли	5

Діти.

Взяли переступні листи	1
Відійшли до старших	6
Вичеркнено	6
Разом розходу	
52	
З кінцем січня оставало всіх членів	9,426

Лютій.

Всіх членів з кінцем січня оставало було	9,426
Нові вступили	72
Прийнято наново з вичеркнених	5
Прийшли з діточих	3
Прийшли з переступними листами	3
Прийшли з нищої кляси	4

Діти.

Нові вступили	53
Прийшли з переступним листом	1
Разом	
9,567	

Відійшли:

Взяли переступні листи	2
Відійшли до вищої кляси	4
Вичеркнено	11
Померли	3

Діти.

Взяли переступні листи	3
Відійшли до старших	3
Вичеркнено	7
Померли	2
Разом розходу	
35	
З кінцем лютого оставало всіх членів	9,532

Март.

Всіх членів з кінцем лютого оставало	9,532
Нові вступили	97
Прийнято наново з вичеркнених	3
Прийшли з діточих	5
Прийшли з переступними листами	5
Прийшли з нищої кляси	7

Діти.

Нові вступили	100
Прийшли з переступними листами	3
Разом	
9,750	

Відійшли:

Взяли переступні листи	7
Відійшли до вищої кляси	7
Вичеркнено	39
Померли	5

Діти.

Взяли переступні листи	1
Відійшли до старших	5
Вичеркнено	30
Разом розходу	
94	
З кінцем марта оставало всіх членів	9,656

(Дальше буде.)

ПЛАТЯТЬ ПОДАТОК МОТИЛЯМИ.

Брукселя, Бельгія, 29-го серпня. — Колоніяльне правительтво наложило на мешканців Конга, в Африці особистий податок у висоті 20 франків від голови. Та оден з урядників, маючи труднощі із стягненням податку, згодився на сплачування його — мотылями. І мешканці міста грошей, приносять мотыля, який в Європі продається по ціні 30 франків за штуку.

ЧОЛОВІК ВІДПОВІДАЄ ЗА ЯЗИК ЖІНКИ.

Трентон, 29-го серпня. — Після рішення найвищого стейтського суду чоловік є відповідальний і мусять винагородити всяку школу, повставшу з обмови доканоної його жінкою, хочби навіть не був присутний в тім часі, як його жінка говорила сплетні.

„ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС” з 8. серпня б. р. приносить лист Володимира Винниченка з еміграції, в яким він вияснює своє теперішнє становище що до можливости виїзду і праці на Рад. Україні.

Винниченко твердить ще раз, що бореться за національне визволення і соціяльне розкріплення свого народу, а на Україну готов виїхати лиш тоді, коли матиме певні і перекональні докази на те, що там не деться політики поневолення протидної його засадам.

В СПРАВІ КАЛЕНДАР „ПРОВИДІНЯ” НА 1926-ТИЙ РІК.

Щоби календар „Провидіння” на 1926-ий рік міг опустити друкарську прасу на час та стати відбитим життя нашої організації, отсим проситься Хв. Брацтва о надсиланне своїх фотографій до поміщення. За місце в календарі не числиться Брацтву ні ніякому Брацькому урядови ні цента. На зброленне однак з фотографії кліші до друку проситься рівночасно присилати 10 дол. на клішу величипи цілої сторони а 8 дол. на клішу величипи пів сторони. Замовлення і фотографії Брацтв, які мали б бути поміщені в Календарі „Провидіння” на 1926-ий рік, проситься присилати до адміністрації „Америку” найдалше по день 15-го вересня.

При сій нагоді таксамо звертається до людей рухливих і маючих охоту у вільній хвилині заробити кілька доларів, щоб занялися по своїх місцевостях збиранням оголошень до Календара. Всякі потрібні в сій справі інформації подасть Адміністрація нашого часопису.

ПІДОШВИ І ХАРАКТЕР ЛЮДИНИ.

По чім то вже не пізнають характер людини? Досліджують його і з черт лица і з краски волосся, з долоні і з ноги і ще богзна з чого. От виявилася недавно нова наука, що називається скарпальогія, а яка каже, що характер чоловіка можна докладно вичитати з його підшов.

Спосіб, в який чоловік витирає свої підшви, з переду чи з задку, з правого чи з лівого боку є для скарпальогів джерелом відомостей про характер того чоловіка.

Щож каже скарпальогія? Муштина, що витирає підшви рівномірно є спокійною і зрівноваженою людиною. Жінка, що таксамо здирає свої підшви є під кожним зглядом бездоганна. Підшви атерті з зовнішньої сторони свідчать про сильну волю, відвагу та здібність до ділання у муштин, а у жінок означає це зарозумілість і впертість.

Коли муштина витирає підшви з внутрішньої сторони, то свідчить у нього про слабкість характеру і несталість, а жінка у таким самим випадку дуже химерна і неврівна.

Найгірше, коли чоловік здирає підшви на носях черевиків чи чобіт, бо коли він навіть не свідомо ходить на пальцях то це знак, що в нього не чиста совість. Перед такими людьми треба берегтися.

Показується, що скарпальогія дуже хосенна наука. Легким коштом і без труду можна переконатися, що за злізлячко наш новий приятель чи знайомий. Сидимо собі з ним скажимо на любій розмові. Він заложив собі ногу на ногу. Дивимось, а в нього підшви на носях стерті аж вищерблені. Тоді, хай він що хоче каже і як хоче примилується, а з ним небезпечно довго сидіти та заприязнюватися.

НАЙДЕНО СВІТЯЧІ ЖАБИ.

Відень, 29-го серпня. — В печернім озері недалеко Інсбрука, найдено незнану до сих пор породу жаб. Вони не мають очей а за се довгі хвости, є рожевого кольору і світять дивним фосфоричним світлом..

ПРОСЬБА

Удаюся отсим з проханем до Пп. Фармерів Українців в Америці, щоби мені ласкаво помогли дістатися до Америки, через виставленне мені „сфідевіт-у”. Позаяк американський конзуль в Празі, видає віза тільки рідникам уродженням в Галичині і то тим, котрі мають „сфідевіт-и” від американських фармерів. Я маю також „сфідевіт-и” але від робітників з міста, на котрі конзуль віза не хоче дати. Шифкарту і все инше потрібне до подорожі маю у себе. Роботу маю також забезпечену, але на случай потреби могу зїстати і на фармі. Бсьм уродженням в Старім Самборі (Посада долянина), нині на еміграції в Чехах. Прошу Вас, будьте так ласкаві і хто має троха почуття хай ласкаво може, а зголошення прощу слати на адресу:

WASYL KACIUBI, BRNO, Trávníčkova s. 94, C. S. R., EUROPE.

НА ПРОДАЖІ! Заряд Сиротинця подає до відомо, що має три ткацькі варстати. Хтоби хотів купити най зголоситься до:

SISTERS of St. BASIL, 832 N. 7th St., Phila., Pa.

ОГОЛОШЕННЯ

БОФАЛО, Н. Й. Бр. св. Муч. Стефана, відділ 29 Провидіння, повідомляє своїх членів і членкинь, що місячний митинг за вересень (серпень) відбується в першу неділю по першій, то є 6-го вересня, 1925 р. Проситись всіх членів 29-го від. на Блек Рак, щоби зійшлися точно на 2-гу годину по Службі Божій (пополудні) і вирівняли свої вкладки. Члени довгучий і невивоночкий своїх обовязків після статута будуть суспендовані з брацтва і Провидіння. Прошу мати на увазі, що такі члени своїм недобальством спричинюють немало труду як відділовому секретареві так і Головному урядови. Тож зійдіться всі в означеним часі і сповніть свій обовязок. — За уряд: Ілія Грив, сек.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Подається до відома членам товариства ім. Тараса Шевченка, від. 73 Провидіння, що звичайний митинг відбувається у неділю, дня 6 вересня о годині 2-ій як звичайно, у Народнім Домі під числом 3322 Норт Лавренц Стр. Проситись всіх членів прибути на митинг позаяк є дописи справ до поладження. Пригадується довгучим членам, щоби вирівняли свої залеглости. Таксамо проситись членів, що хто має знакового або свояка, нехай прийде з ним на митинг і впише до Провидіння поки є добра нагода з вільним вступом. Хто стане членом нашої організації Провидіння, ніколи не пожалує, позаяк це є найлучша і найтаньша асекураційна інституція і в разі нещастя виплачує скоро і без перешкод. — За уряд Тов. ім. Т. Шевченка, Іван Муха, пред.; Василь Мушника, секр.; Михайл Барна, касієр.

ПОЗІР! С. С. ПІТСБУРГ, ПА. І ОКОЛИЦІ, ПОЗІР!

Заходом Бр. св. Володимира, від. 23. Провидіння, відбувається

дня 7-го вересня, 1925 р. ПОСВЯЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАПОРА

в українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя 7-ма вулиця С. С. Пітсбург, Па. О годині 9-й рано Служба Божя і паханиця за умерших членів нашого брацтва. По паханиці Посвячення братського Прапора.

На се велике торжество маємо честь запросити всі брацтва і товариства як місцеві так і дооколичні і всіх дорогих Родичів до звеличення цього святого дня.

Вечер о годині 7-й уряджує брацтво

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ в шкільній Галі 7-ма вулиця, С. С. Пітсбург, Па.

На веселу забаву запрошує КОМІТЕТ.

НЕ КУПУЙТЕ ЗОШИТІВ. Дамо даром кілька треба. Зошити для української школи мають бути як в старім краю, з лініями меншими і більшими. Вони лучші. Оферта лиш на той місяць. Пишіть: SICHOWY BAZAR, 34 East 7th St., New York, N. Y.

ПРИЗВИЧАЙТЕСЬ УДАВАТИСЯ ДО НАС ЗІ ВСІМ,

що Вам дивитися з постели, коли починаєте їсти без апетиту лиш з призначення, коли вид Вашої твари в зеркалі стає прикрим, коли праця видається тяжкою, коли тратиш охоту до забави, питайте нас о причину. Опішіть все докладно. Гада і ціник даром. WROBLEWSKI H. 2, 180 Ave. "C", New York City.

ДИВЕРСИВНІ НАПАДИ.

Вночі 10 серпня намагався перейти польсько-радян. границю відділ із 10 людей на відтинку біля села Волини. Той самої ночі около 12 год. кілька км. від села Волини, намагалася перейти границу инша група диверсантів. Стріляли до польського постурку. Залягнута станиця примусила диверсантів відступити в околицю граничного села Новий Діп. Рівночасно відірвали незначні люди на граничному стовпі польському вірлови голову й крила.

ПЛИВ 37 МИЛЬ.

Берлін, 29-го серпня. — Німець Кіммеріх вчора протягом 22 годін переплив просторонь 37 миль з острова Феман до Барнемунде.

ПОЛЬЩА — ДЖЕРЕЛО ВІЙНИ

(Дальше)

Мушу сказати кілька слів про буцім-то аполітичність п. прем'єра Грабського. Мушу признати, що він дуже зручний. Він рекомендує себе, мовляв, як уряд аполітичний, понадпартійний та позарпарламентарний, а на ділі, як виглядає оця його понадпартійність? Пів року ми не бачили його тут і нині його нема, але вчора і позавчора, як довго промовляти польські партії — він був тут, бо п. Грабскі підлабузиться до них, щоби одержати нові уповноваження. Цей спосіб його поведінки є найкращим показником його аполітичності. (Голос: "Ви позавчора зашпекли до голосу, чому вас не було?" Пос. Солткі: "Вас викликавав учора два рази маршалок, а п. Грабскі сидів та чекав". Інший голос: "Вас шукали по кульоарах. Сором так 'блягувати!'")

Отже ціврічна політика уряду п. Грабського показала, що він не є такою аполітичною особою, як сльжувався це змалювати у своїм останнім експозе. Він дуже зручно омивав усі політичні питання, був тут лише міністром скарбу, а не прем'єром. Чи справді в Польщі нема уряду і нема тенденції проти поневоленіх? Зараз докажу панам кількома словами, що ця тенденція існує, не менше і не більше, як і за попереднього уряду. Ви були тут, панове, свідками наших негайних внесків і ви читали у пресі, що в останнім часі, на розпорядок п. Грабського, висвячено дияч православних церков. (Голос: костелів.) Ні, церков. При двох полилась кров і я тверджу, що коли спершу казали про чисті руки голови міністрів Грабського, то нині треба сказати, що вони сквервалени кровю гноблених Українців. І п. Грабскі не може виправдуватись тим, що не знав про це, бо раніше була в нього делегація нашого клубу і попереджувала його. Але він, так само як колись Столінці, сказав, що він має на свої послуги військо та поліцію. І це є міністр та прем'єр — аполітичний?

Від довшого часу, під тисненням закордонної оцінки, — для якої практики польського уряду супроти нас, меншостей не можуть бути тайною — заснувався, і то лише під цим тисненням, а не з власної ініціативи, якийсь близький невідомий нам комітет, як про це відто з преси — т. зв. знавців д. т. зв. кресів. Цей комітет над чимсь радить, щось має приготувати. Для кого? Для нас. Має нам зробити якийсь дарунок. А проте пан прем'єр не згадав про це ні словом і ще перед рішенням засідання цього комітету заявив представникам преси, що спершу обміркує цю справу і вирішить її у норозумінні з польськими партіями, а щойно тоді поклоче до себе партії, які його піддержують. Отже і в цьому випадку пан прем'єр виявив свою виразну політичну лінію. І виявилось, що по цій лінії йде польська політична думка супроти нас, тому що з боку польських клубів щодо його поведінки не було ніяких протестів. П. прем'єр та провідники польських партій стоять на становищі: "до ут дес".

Я вже сказав на комісії закорд. справ і тепер заявляю, що на цей гачок нікого не зловите. Ми є господарями своєї землі і на те, щоби поводитись з нами, як з підрядним елементом, ми ніколи не погодимося. (Ойлескі на українських лавках). Я сказав, що ми домагаємось прикладення до нас принципу плебісциту і повного самовизначення народів. І як ви, панове, домагались колись цього для себе, і ми домагаємось нині.

(Марш.: "пос. Васильчук забуває, що є громадянським польською державою. Я хочу з цієї трибуни боронити свободи в як найбільшій мірі, однак я прохав би, щоби ви, послі не забували, що свобода цієї трибуни кінчиться там, де починається виразна шкода для держави".)

А я гадав, що вислів "самовизначення народів"... (Марш.: "Саме тому, п. после, я не покориствувався супроти вас ні карою, ні цензурою, а звернувши лише вашу увагу на дещо ризиковний вислів зі соймової трибуни".) Крїк на українських лавках. Голос: "А що сказав Вільсон? Чому Польща завдячує своє існування?"

Річ очевидна, що до веденої дебати у т. зв. комітеті знавців щодо "кресів" при Раді міністрів треба ставитись як до чогось зовсім нереального. Адже кожний політик, тим більше прем'єр, мусів би зрозуміти, що коли він обміркує якийсь проєкт відносно контрагента, то елементарним домаганням стає пропозиція цього плану і порозуміння в його справі з тим, кого він торкається. У даному випадку ця буцім-то аполітичність п. Грабського, який хоче виступати в такій ролі, як прем'єр, відзеркалюється як найкраще.

З огляду на ці факти, я ніяким робом не в силі згодитись на погляд, що лише оточення п. Грабського є винне в тій страшній екстермінаційній політиці супроти нас, яку ведуть проти нас з незвичайною послідовністю останніми часами. На протязі останніх кількох місяців, коли т. зв. комітет знавців інтенсивно працював у президії Ради міністрів, саме в той мент спеціальну нагірку повели на українське шкільництво у Сх. Галичині та на Волині. Сотки нових шкіл зачищено на протязі цього короткого часу і спеціальні в цій добі політичні репресії повели супроти всіх, без відміну на партії, українських течій у Польщі, починаючи від соціал-демократів та комуністів аж до фашистів. Далі: не лише стримали в останнім часі дозвіл для українських селян на купно землі, але не затверджували права власності дотеперішніх власників, — що більше, навіть місцевим католикам відмовляли затвердження їх прав власності. (П. Прушинські: Це найкращий доказ проти того, що ви тепер самі кажете: що не роблять ріжниць між католиками і некатоликами.) Ясна річ, що осадникам полякам-католикам цього не роблять, але я кажу про католиків Українців та Білорусинів. Однак п. Прушинські цього не розуміє, бо він кожного католика вважає Поляком.

Останній факт. Уряд вправ собі відігнати людей на визначні становища православної церкви, зробив їх рядярями і при їх допомозі переводить свої польонізаційні пляни. (Голос: Москалів.) Так, Москалів, чужих людей, які не мають нічого спільного з нашим народом і яким уряд платить за це. Ясно, і таке має глибоке пересвідчення, що нарід викине цих наймитів і п. Грабскі врешті добеться свого; однак при нинішній дискусії я почуваю обовязок ствердити, що п. Грабскі, як буцім-то аполітичний прем'єр,

вдарив надто далеко, бо в душу українського народу. Тому мушу ствердити, що уряд п. Грабського зовсім не є безпартійний, зовсім не є аполітичний. А зрештою: що це є за означення, — який зміст скривається поза цим висловом: "аполітичний"? (Голос: Уряд є польський.) Він є реакційний, ворожий до українського народу і до селянства. (Голос: А який уряд не був для нас реакційний? Реакція може бути і на право і на ліво). Крім цього п. Грабскі не докінчив ще свого діла, а йому залежить уже не лише на самих господарських уповноваженнях. Перш усього він називає ці уповноваження дуже делікатною назвою: "законом про урґунтовання справи державного скарбу та направи суспільного господарства".

А проте читасмо там уже в розділі "А" під пунктом 4; зміна територіального устрою східних воєвідств та їх замкнення. Що це за зміна? У якій напрямку? Чи це також уповноваження у господарській ділянці? Може тому, що теперішній сойм не є в силі дати основну розвязку справи пац, меншостей і не може видати зі себе парламентарного уряду, який з усією рішучістю почав би розвязку цього питання та взяв би на свою відповідальність за неї, — може саме тому відкидають фігуру п. Грабського і під такою покриншкою хотять принести благодать т. зв. "кресам".

Та інші вже так зле, що гірше бути не може. Не гадайте, панове, що під цим терором, який ведуть проти нас на протязі останніх кількох літ, дух народу нашого впаде. Навпаки: ми зміцнюємось і ми почуваємо себе надто сильними, щоби покласти в приготувану для нас якусь пастку. На ніякі уступки ми не підемо, домагаємось повноти своїх прав і тому піднімо всяку політику, яка закривається фіговим листком під покриншкою скарбової санації, а одночасно політичного гноблення нас і винищення.

І тому не можемо зрозуміти, що ми чули тут голоси, головю з лівих польських партій, які стали супроти п. Грабського на невизначному становищі. Маючи на увазі саму господарську політику його, ми не скриваємо, а заявляємо виразно, що село попросту задихається від уряду п. Грабського, не лише як прем'єра, але як міністра скарбу, і що село так довше не витримає. Кожний щирий демократ і оборонець селянських інтересів мусить приволокти п. Грабського до димісії, разом з усіма його співробітниками та цілим його кабінетом. (Загальне схвильовання. Голоси на правні: Це вже починас бути смішним!)

Заявляючи все це, в імені мого клубу, ставлю ось які внески:

- 1) счеркнути першу статтю скарбового закону на р. 1924, прийняту бюджетовою комісією;
- 2) сойм не прийме до відома заяви п. голови ради міністрів та міністра скарбу;
- 3) сойм переходить до денного порядку над пропозиціями уряду у соймї законом про урґунтовання направи державного скарбу та направи суспільного господарства. (Дальше буде.)

3 ІСТОРІЇ АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

(Дальше)

Тодішній американський посол у Парижі, Ливингтон, знав про ту пропозицію, однак вона так перевишала його повноважень, що він не міг про те пересирвалати без уповажнення з Вашингтону. Щоби віднести до Вашингтону і одержати відповідь, було би заняло зо три місяці. Така проволочка була би ризиковна для інтересів Франції і Злучених Держав. На щастя новий посол, Джеймс Монро, був уже в дорозі до Парижа і коли він прибув, Наполеон зробив йому відповідну пропозицію. Хоч ця справа виходила поза границі його діяльності, він узяв на себе відповідальність заключити угоду і її підписано 30 квітня, 1803 року. В умові було сказано, що Америка має заплатити 80 мільонів франків, з того 20 мільонів франків мало піти на заміну певних американських претенсій до Франції. Ті претенсії вносили 3,788,268 доларів і 98 центів, так, що чистою готівкою заплачено за Луїзіану 16 мільонів доларів, значить, менше ніж по два центи за кожних сто акрів землі.

Така епохальна трансація в Америці викликала війну між Англією і Францією. Діло ведено в такій тайні і так зручно, що англійський посол в Парижі нічого не знав про угоду, доки вона не була підписана. Коли він про те довідався, сечічас зажадав нашпортів і виїхав до Англії. Французький амбасадор в Лондоні також зажадав нашпортів і виїхав. Прийшло до війни між великими державами, яка потрясла цілим світом. Наполеон, який шов під побідними прапорами Франції посеред богато битв, мусів устати, незабаром у битві під Ватерльо, а "Залізний Князь, Веллінгтон, позисвав славу заборця світа.

Велл тої трансації в Америці ще й сьогодні не всі розуміють. Вона принесла американській державі територію далеко більшу ніж обіймали первніх 13 стейтів і там було багачтво рілничне та мінеральне далеко бідше, ніж на Сході. З Луїзіаню прийшли гори, величаві у своїм вигляді, чудова сценерія, якої годі подібати в цілому світі, а її ріки є найдовші у світі. Дванайцять великих держав, кожда з подвійним обємом стейту Нью Йорк, викресно вже з території на схід від Скалистих Гір, а кромі того там же була Індійська Територія, яка обіймає 64,690 миль-і-блестон Національний Парк з 3,575 квадратотивми мильами. Від Флориди, на полудне від 31 рівнолежника, забрано 2,300 квадратотивми миль, які додано до Алябамі з 3,600 квадратотивми миль, які прилучено до Міссісіпі, щоби дати тим обом стейтам доступ до Мексиканського Заливу.

Ця територія межі рікою Міссісіпі і Тихим Океаном, колись непроходима дика пуща, є сьогодні великою імперією, в якій кміть життя, недостачиме в ніяким іншим краю. Шіснайцять мільонів доларів — це була велика сума для Америки в той час, а пречинь ця сума не є навіть так велика, як дохід з копальні у Монтані за один місяць або збір збіжжя в Канзас, або кукурудзи в Айтовей за один рік.

Кілько Америка і цілий світ має завдячувати Джефферсонави і Джеймсови Монро за мирне набуття цієї території серед грозячих небезпечств, не мож ніколи ані висказати, ані обняти умом. Це кунно дало нам щирину континенту від океану до океану, пановання над ріками й

пристанями, багачтво гір, долин і низин, край від Мексиканського заливу до Озер і від Озер до моря. На тій протворони робиться досвід з найбільшими проблемами людського життя в інтересі людства. Сьогодні Америка, коли би загалом ще була існувала, була би без цієї території мало державою, замкненою з трьох сторін європейськими потентатами.

Наполеонські війни потрясли підвалинами Європи. Злучені Держави-були дальше неутральні, однак це приходило серед великих труднощів. Виринали кризи, які грозили втагнути Америку в круговорот війни. Воюючи держава старалася пошкодити торговлі і промисловні. Англія прийняла закон, в якому рішилася заблокувати ціле побережжя Європи, яке в 1806 році було під контролю Наполеона. Це була панерова блокада, бо ніхто не міг її перевести, але американські кораблі забрано за те, що вони прибували до берегів Європи. У відплату за те Наполеон видав розпорядок з Берліна, в якому наказав паперову блокаду проти Великої Британії. Американські кораблі почали терпер у французькі руки.

Опісля обі ті держави видавали дальше розпорядки в справі блокади, доки загалом торговля межі Європою й Америкою не устала. Щоби поборювати Францію й Англію, американське правительство видало наказ невмішування в європейські справи і заборону сиродавувати які небудь вироби зі згаданих воюючих країв. Пороблено реформи в американській флотії і заключено новий договір з Англією. Цей договір однак не перешкодило забранню американських кораблів. Серед такого критичного часу Джефферзон покінчив свою другу каденцію як президент і, йдучи за прикладом Вашингтона, відступив від дальшої кандидатури. По нім став президентом Медисон в 1809 році. (Дальше буде)

МИХАЙЛО БАРАНОВСЬКИЙ

будівничий і контрактор

виробляє пляни, кошториси, буде нові дсми і направляє старі. Голоситися на адресу: 4322 N. 6th St., PHILADELPHIA, PA.

Як хочете купити або продати дім, бизнес або фарму; як хочете переслати гроші доларами до своїх крєвних або залагодити якунебудь правну справу так прошу удатися до: WALTER KOSTEWSKI, Business and Real Estate Broker, 4309 Germantown Ave., Phila., Pa.

ДОМИ НА ПРОДАЖ

2400 блоку Перот Ст. 7 румів і купальня, ціна \$4,800.00
2400 блоку Меридит Ст. 5 румів і купальня, електрика, ціна \$4,500.00
2400 блоку Меридит Ст. 5 румів і купальня, газове світло, ціна \$3,500.00
808 блоку Н. Ринголд Ст. 5 румів і купальня, електрика, ціна 5,500.00
800 блоку Н. 23 Ст. 9 румів і купальня, електрика, ціна 8,000.00
700 блоку Н. 23 Ст. 6 румів і купальня, ціна 3,500.00
2643 Н. Беннрол Ст. 6 румів і купальня, ціна 5,000.00
Бучерня, гросерія, цигар штори і герда на 30 автомобілів за ціну 25,000.00. Фарми на продаж. Голоситися на адресу: W. TITANICH, Real Estate & Farm Agency, 763 N. 23rd St., Phila., Pa.

69 ТИСЯЧ РОБИТНИКІВ НА ЖНИВА.

Західна Канада буде потребувати 69 тисяч робітників до кошення і молочення збіжжя. До цього заключення прийшли урядовці, рілничі і робітничі представники чотирох західних провінцій на митингу, який відбувся в суботу, 25 м. в. в бюрі Сіпіара. Після точного обчислення будуть потребувати робітників: Манітоба 14 тисяч, Саскачеван 41 тисяч, Алберта 14 тисяч. Брітші Колумбія може вислати 6,000, а 50,000 треба буде спровадити зі сходу.

ПОЖАР МОНТРЕАЛЮ.

Монреал, Канада, 25-го серпня. — Огонь, який повстав сьогодні в ноич о 11 годині в гаражу при Онтеріо Стріт грозив загальним пожегаром міста. Вияв сильний вітер і гнав іскри по цілому місті. Мешканці з поближких улиць почали серед переполоху тікати зі своїх домів. Води не було досить для огнєвої сторожі. Загальна паніка панувала в місті перед поширенням огню на східну ділянку, де є найгустіше населення.

ЩО ЦЕ Є?

Це не є радіо, електрика, вода, воздух або забавка зі сиружною, але поручається як живі. Є це найцінніший подарунок від неба, який інтересується мільони людей. Цей сензаційний винахід кричсе Вам много жарту і вілєх, так що будете сміятися до розлук. Забудьте свій дім і прилягте. Ми гарантуємо вдвоєшля або втричі гроші. Вийміть 50 центів, а ми випише Вам цей винахід оплатно. VARIETY SALES COMPANY, 1723 N. Kedzie Ave., Dept. 1015, CHICAGO, ILL.

Хто хоче скоро продати, замінити, купити дім, інтерес, а бо фарму, прошу зголоситися сечічас до:

MICHAEL DARMOPRAY, Real Estate & Business Broker, 728 Spring Garden St., Phila., Pa.

ПОЗІР МУЗИКАНТИ!

Повідаємося інтересуючих музикю, що по брїхших трудах удалося нам зібрати і гармонізувати ноти на пять інструментів, то є: скрипка, кларнет, корнет, ляно і тромбона і є 5 альбумів. В тих альбумах є: 2 марші і пару українських пісень, а рещта колонійки, польки, валці, мазури, польки, оберки, нозани. Також танці словацькі і чардаші. Всіх є 50 штук в кожнім альбумі. Тих нот нема нігде друкованих, а є лише писані і узомени за числами. ЦІНА ЗА П'ЯТЬ АЛЬБУМІВ \$35.00. Один альбум 8 доларів. Маючи ці альбуми можна сміло відограти всяного рода забави для вської народности. По дальшій інформації пишіть на слідуючій адресі: MICHAEL PETRIWSKY, 550 Randolph St., Phila., Pa.

М. НІСЕВИЧ

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОХОРОННИК на Філадельфію і околицю. Винаймаю автомобілі на всякі ознаї, які: весіля, хрестини, забави і ин. За час мого побуту у Філадельфії я найкращі поручення мені похорон заагодив совісно і доволни люди. У всякім нещасливім випадку прошу удатися на понизшу адресу а я обслужу кожного гарно і дешево. MICHAEL NASEVICH, N. E. Cor., Franklin & Brown St., PHILADELPHIA, PA. Telephone: Market 1320.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА

АГЕНЦІЯ В АЛЕНТАВН, ПА. Купує і продає дони, всякого рода бизнес, продає шифарти і пересилає гроші до старого краю. Спродас фарми. В самім Алентавн має до опродажи гарні й дешові лоти. Звертайтеся в потрібі до української Агенції, яка полагоджує всі справи під гарантією. Нрзгоріж Руппїк, 611 Ridge St., Allentown, Pa. Bell Phone: 833J.

DR. FEINSTEIN

МОДЕРНИЙ ДЕНТИСТ знаєий Українцям, говорить по українськи. Робота найліпша. Ціни досені. 467 N. 7th St., Phila., Pa.

РУСЬКИЙ ЛІКАР

DR. IGNATUS STANKUS 1210 S. Broad St., Phila., Pa. Години прийняття: від 9 до 11 рано, від 2 до 4 пополудні, від 7 до 8 вечером. В неділю від 10 до 3 пополудні. Bell Phone: Oregon 0863J.

Г. Райдер Гаггард.

ДОЧКА МОНТЕЗУМИ

Роман із днів завойовання Мехіка. (Переложив А. Ц-ий.)

(77)

(Дальше)

торкнувся землі, під напором тягару міх тріснув і нас посипався правдивий дощ блискучих камінців. І трапилося так, що нашійник чудової краси і величини емеральдів впав мені впрост на шню.

„Задержи собі його, брате” — засміявся Гватемок — на пам'ятку сеї ночі.” — Я прийняв подарунок кивненням головою і сховав його на груди. Нашійник сей маю ще і тепер і оден камінь із него — найменший камінчик — я подарував нашій ласкавій королеві, Елсавеї. Отоміе носила сеї нашійник многі роки і тільки із тої причини він має бути похований разом зі мною, помімо сего, що є неоціненої вартости, як се мені говорили многі, що розуміються на жемчугах. Та чи він є неоціненої вартости чи ні, є засуджений спочивати зі мною в могилі в Дічінггам і нехай сей сам прокляти, що є виритий на камінню, який заховав скарби Азтеків впаде і на сего, що вкравби його із моїх костей.

Вийшовши з тунелю ми тепер стали скоро мурувати з накопиченої тут цегли стіну. Коли ся стіна була вже висока дві до гори ступі, Гватемок здержався від праці і попросив мене, щоб я подержав смолоскип до гори. Я послухав, дисуючися, на що він хоче подивитися. А він відійшов яких три кроки в глибок тунелю і став говорити до азтецького вельможі, нашого товариша:

„Яка заплата жде зрадників, яких відкрито, мій друже? — він запитав тоном, що хотів був дуже спокійний, але мимо сего так страшний, що зморожував кров, а говорячи сі слова відчипив воєнний келеп, що висів коло його боку і був висаджуваний куснями острого кременя.

На сі слова Азтек весь зеленів і став дрижати цілим тілом.

„Що ви думаєте сказати, пане” — простогнав.

„Ти сам знаєш найгарнішше, що я думаю” — відповів Гватемок сим самим голосом і підняв до гори келеп.

Тоді засуджений впав на коліна і став з плачем благи помилування; а його зойк і плач так перерозливо звучав в сім пустім місці, що я знятий острахом опустив до долу смолоскип.

„Ворога я можу помилувати, але зрадника ніколи” — закликав Гватемок і закутивши келепом у водзду спустив його на голову вельможі і вбив його на місці. Опісля вхопивши тіло у свої кріпкі рамена кинув його у кімнату зі скарбами; і тут небіжчик лежить сам оден серед неперебраних скарбів, опинившись приладково поміж двома великими вазами зі щирого золота неначе своїми розхиленими раменами хотів би їх пригорнути до свого серця.

Я з острахом подивився на Гватемока і мені прийшло на гадку, що і для мене вибила остання година, позаяк коли князі і королі закопують свої скарби, то все стараються, щоб не лишився ніхто, що знав про їх тайну.

„Не страхайся нічого, мій брате” — сказав Гватемок, неначе догадуючися моєї думки — „Слухай: сей чоловік був зрадником і злодієм. Що більше, він мав замір видати сі скарби Еспанцям, наколіби вони повернули і згодилися поділитися із ним. Се все ми дізналися від женщины, про яку він думав, що вона його любить, а яка в дійсности була насланим нами шпигом, щоб доглянула найтайніші думки його серця. Тепер він може наситити свою жадлу золота. Диви, як він його обіймає обома руками навіть по смерті; навіть білий чоловік не є в силі пристрастніше притискати золото до грудей. О, Тевле, колиб земля Анагуаку не приносила більше нічого, крім зерна на хліб та кременя і міді на вістря стріл, то тоді її сини були б волними по вічні часи. Проклінь усім сим скарбам, позаяк вони є приною людодіам, що шарпають наше тіло. Проклінь сим скарбам, говорю ще раз. Хай вони вже більше ніколи не заясніють на соняшнім світлі. Хай пропадуть тут, під землею по вічні часи.”

І він зі запалом взявся до докінчування будови початої стіни з цегли.

І скоро робота була майже покінчена. Та заки ми приступили до замування останньої часті цеглою, яка мала вигляд великих кісток, я вложив смолоскип кризь отвір до середини і подивився в последне на скарбницю, яка стала рівночасно і гробом. Тут спочивали неперебрані, блискучі скарби; тут стояли величезні зі щирого золота вази та блискіла золота голова Монтезуми, якої емеральдові очі неначе дивилися на мене; тут оперши плечима о одну вазу а обіймавши обома раменами дві інші сидів мертвий вельможа. Та він вже не був більше мертвий — а може тільки так видавалося моїй розбурханій уяві. Його очі були широко розкриті і вони вдивлювалися в мене зівсім таксамо, як емеральдові очі статуї Монтезуми, що стояла над ним.

З найбільшим успіхом я виявляв смолоскип з отвору і мовчки докінчував працю. Коли стіна була скінчена, я відійшов до входу коритаря і подивився до гори. З яким великим вражінням щастливості я побачив світлі зорі над головою. По сім ми завязали подвійну ключку у шнури і сі, що були на горі, стали тягти нас до гори. За хвилину ми нашілися над мурованою полицею, на якій краю спочивала велитенська брила чорного мармору.

Ся брила була так чудово зрівноважена на самім краю, що коли ми її похнули руками і ногами, вона з глухим лоскотом впадала з полиці до долу і завалила вхід до бічного коритаря, що вів до закопаних скарбів так, що колиб навіть хтось і віднайшов се місце, то щоб дістатися до сих скарбів, мусіли б послугуватися стрільним порохом.

По сім нас витягнуто до гори.

Коли нас побачено тільки двоє, оден з присутних запитав, де є сей вельможа, що зійшов з нами в долину.

„Він волів остати в долині і пильнувати скарбів, як при стало доброду і вірному чоловікові” — відповів Гватемок похмуро. А присутні притякнули головами зрозумівши усе.

По сім вони сейчас стали засипати вузку шахту землею, яка лежала приготована; засвітало, заки праця була скінчена. Коли остаточно яма була цілковито засипана, оден з наших товаришів виявляв насінне з мішка і посіяв його на сиру землю а таксамо і засадив два малі дерева, які був приніс зі собою. Нашо він се зділав, не знаю, хіба тільки на се, щоб назначити місце. Коли все було скінчене, ми позбирали шнури і знаряддя і всішли до човна, вернули до Мехіка; тут оставили човна при березі поза містом і вернули до своїх домів одинцем або по

Д. Антонович.

ДМИТРО БОРТНЯНСЬКИЙ

(Дальше.)

Таким чином Бортнянський дістав необмежені диктаторські повноваження реформатора і цента церковного стіму для цілої царської держави і цими своїми повноваженнями широко і енергійно скористувався. З цього пішла ріжниця в оцінці діяльності Бортнянського і погляди часто діаметрально протилежні, часто висловлені в дуже різкій і пристрастній формі. Одні критики й історики музики вихваляють Бортнянського, од великого реформатора, котрий упорядкував і ушляхетнив церковний спів в Росії, другі навпаки гудять і осуджують Бортнянського за те, що він немилосердно нищив старі церковні розспіви і звів православну церковну музику на італійські манівці. Минає сто років з дня смерті Бортнянського, а спорі і змаганні на цю тему й досі часами набирають гострого злободневного характеру. Уже це одно показує, наскільки важна і актуальна була справа, якої піднявся Бортнянський.

В українській літературі особливе різким противником музики Бортнянського виступив, що правда не фаховий історик або критик музики, але чоловік великої ерудиції, який завжди умів сказати оригінальне слово на тему, про яку брався писати. Це був Іван Франко; він із звичайною до себе строгістю назвав свою статтю „Думки профана на музичні теми”. В цій статті, надрукованій двацять років тому, Франко досить радикально закидає Бортнянському, що його композиції пересажли італійськими впливами. Думки і аргумента, які наводить Франко, виявляють, що він далеко не був профаном у музиці, але як нефаховий історик музики він допустився одної помилки. Він поставився до Бортнянського, як до сучасного композитора, а не прийняв його в історичній обстанові. А в тім, коли ми порівняємо, що творилося в церковній музиці безпосередньо перед Бортнянським і в якому напрямі Бортнянський працював, то ми повинні ствердити, що праця Бортнянського ішла швидше в напрямі як не боротьби, то стримання італійських елементів в церковній музиці, а зовсім не в напрямі насадження в церковних співах італійщини.

(1751—1825.)

(Промова на концерті в Празі в столітні роковини його смерті.)

Італійські впливи. — Петербурзька Музична атмосфера. — Роля Бортнянського. — Недосліджена творчість.

Діло в тім, що італійська школа в музиці другої половини XVIII віку панувала загальною. Італійський напрям є характеристичний для музики всіх тогочасних європейських народів. Цю течію спокійно переживала й українська музика. На Україні теж тоді платили данину моді на італійську музику й італійські композитори були в музичних осередках України знані і люблені. В цьому розумінні перші вражіння дістав і Бортнянський, спочатку мабуть у глухівській школі, потім у придворній, по суті українській же капелі в Петербурзі, цей його напрям зміцнила імовірно наука у Галуцці, в тому-ж напрямі він остаточно формував свою артистичну індивідуальність, мабуть у Київській Академії і нарешті остатнє завершення цьому дав підчас трохрічного перебування в Італії. Якби з дому, з України, Бортнянський не вивіз певного нахилу до італійського напрямку, то ледве чи три роки в Італії могли би переробити його — вже більш-менш викінченого майстра. Очевидно, все його виховання і з дитинства засвоєні симпатії потягали до італійського напрямку. Але що цей напрям на Україні був значайним духом часу, так би мовити законним періодом у розвоєві музичної культури на Україні, то тут він не гнітив української стихії. На Україні музична культура стояла на висоті європейського рівня і, живучи спільним з Європою мистецтвним життям, приймала всі чергові мистецькі прямивання, перетворюючи їх згідно до власних традицій і власного смаку. Тому на Україні знали і любили італійських композиторів, наслідуючи їх, але не переробляючи на Україну і не кидали для них свого власного. Тому і в праці українських композиторів другої половини XVIII віку і початку XIX кризь італійські впливи, особливе кризь італійську техніку композиції чути українську стихію. Це є характеристичним і для Бортнянського.

Навпаки в Московщині музична культура стояла дуже далеко від європейської і коли російські царі рубали вікно до Європи, то мусіли ще робити енергійно, часто засобами фізичного насильства і не рідко перегинаючи палицю через край. Особливо це виявилось у XVIII віці в царині музики.

НОВИЙ МОТОР.

Як доносять з Детройт „Дженерель Мотор Компани” потверджує винахід нового мотору чотирех ноєв навістив тутешдо самоходів, який зробить ні околиці. Ніхто не памятає великий переворот в автомобілітці техніці. Новий мотор зникти. Фармері не завважали нібуде порушуваний синтолем якого знищення у своїх пладах вироблюваним з нафти, вугля, але пригадують собі з остраляльоголю і брунатного вугля, хом дєнь 3 вересня 1918-року, Винахід буде фінансувати зга- коли то багато потерпів збір дане в горі товариство.

МОРОЗ У ПЕНСИЛЬВЕНІ.

Ст. Джанс, Па. 30-го серпня. Третий мороз на протязі дже винахід нового мотору чотирех ноєв навістив тутешдо самоходів, який зробить ні околиці. Ніхто не памятає великий переворот в автомобілітці техніці. Новий мотор зникти. Фармері не завважали нібуде порушуваний синтолем якого знищення у своїх пладах вироблюваним з нафти, вугля, але пригадують собі з остраляльоголю і брунатного вугля, хом дєнь 3 вересня 1918-року, Винахід буде фінансувати зга- коли то багато потерпів збір дане в горі товариство.

двоє, думаючи, що нас ніхто не бачив.

В сей спосіб я помагав закопувати скарби Монтезуми, за що мені було призначено втерпіти тортури в будучині. Чи коли вони будуть знайдені, я сего не знаю; знаю тільки се, що коли я покидав край Анагуак, тайна остала незраджена а всі сі, котрі закопували сей скарб, крім мене однієнього, були мертві, забравши тайну зі собою до гробу. Трапилося, що я переходив сим місцем, коли впоследнє найшовся в Мехіко і пізнав його сейчас по двоє деревах, які вирости високими і могучими; а позаяк я ішов разом з Еспанцями, які находилися коло мене, я в серцю своїм поновно зложив присягу, що вони ніколи за моєго допомогою не дістануть в свої руки сего зодолта. І власне тільки з тої причини навіть тепер я не описав точно місця, де лежать поховані кости зрадника а разом з ними накопичені віками скарби Азтеків, знаючи, що по мой смерті сі стрічки можуть дістатися до рук якогось Еспанця.

(Дальше буде.)

НАСЛІДКИ ВІДПОВІДНОГО ГОСПОДАРКИ.

Щорічно підчас повіней нещасна Галичина представляє собою одне велике озеро. Регуляція рік провадилась і ведеться таким „шаленим” темпом і так „солідно”, що леда дощ, а вже людські ниви під водою. Те саме діється і з мстами. Вони будовані звичайно на домашній спосіб і часто не видержують своєї першої проби. Ось тому два дні завалився зовсім нестарий ше міст на Пруті, що звязував Ворохту з рештою... Польщі. Показалося, що основа мосту була спорохнявила. Міст від Татаровом грозить теж компромітацією відповідальним чинником, якщо не піддадуть основній курації. Але... що це все супроти вичности!?

ЩО ПАН ТО НЕ ІВАН.

Наслідник англійського престолу подорожує тепер по полудневій Африці. Останнім часом звидів він найбільшу копальню діамантів у Кімберлей. Директор копальні подарував князеві на відхіднім прекрасний, сніжно-білий діамант, ще неошліфований. Князь прийняв подарунок, але при тому спитав жартом, чи його не арештують, коли якийсь доглядач знайде в нього неошліфований камінь. Як відомо неошліфовані діаманти мусять мати „пашипорт” від властителя копальні. В противному разі можна бути караним. Але князеві Валлі це не грозить, хочби він не мав жадної пошвидки.

НАЙБОГАТШИЙ ГРОМАДЯНИН.

У Дальматії арештовано найбагатшого купця Дальматії, Степана Стареса, якого майно зросло з року на рік і в останнє було оцінене на 304 мільонарив. Виявилось, що він був одним з головних контрабандистів на Середземнім Морі і удержував власним коштом окрему флоту між Італією і Югославією. З огляду на те, що він окрадав державу на мільони, майно його сконфіскували.

ТРЕБА МАТИ ЩАСТЯ.

Недавно помер у стейті Луїс в Америці оден дуже багатий купець. Він був акавлер і без близшої родини, тому цікаво було людям кому дістанеться його величезний маєток. Після отворення заповіту, показалося, що мільонер записав весь свій маєток службі. Оден молодий хлопець, який служав у нього щойно чотири місяці і весь час замілював тільки листи та надліплював марки, дістав 20 тисяч долярів. Тепер здається вже не буде цього робити, бо спадок дав йому більше, ніж ніж заробив-би за ціле життя.

З ХАОСУ РЕЛІГІЙНОГО ЖИТТЯ В ПОЛЬЩІ.

Як нас інформують з Білої, столиці Підляша, тамошні польські церковні власти вважалися на новий оригінальний спосіб ловлення православних і уніятських душ. Вони просто на власну руку заводять нову „римокатолицьку віру східного обряду”, себто агітують між тамошнім православним духовенством, щоб воно признало зверхність папи й підчинилось під юрисдикцію польського епископа та завело проповіді й додаткові богослуження в польській мові, а за те обіцяють ім збереження східного обряду і право подрузя для священників. Ці заходи викликали серед свідомішого населення велике занепокоєння.

ВЕЗУВІЯ ВИБУХАЄ.

Неаполь, Італія, 26-го серпня — Серед околичного населення вибухнула паніка з обави, що може наступити вибух вульканы Везувій. Під землею чути безнастанний глухий лоскіт і грім а з кратеру почав бухати дим і пара.

„РАДА”

Під таким заголовком став виходити у Львові новий тижневник. І способом редагування і своїм зверхнім виглядом він нагадує давнішу „Нову Раду”, котру редагував д. Струтинський, колишній редактор „Діла”.

З першого числа „Ради” можна вносити, що стоїть вона на п'ятой формі „Українського Національного Демократичного Обєднання”.

Новому нашому політичному органу баждемо успіху, в першу чергу читачів.

В.Н.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА БУТИ БІБЛІОТЕКА!

До такої бібліотеки надаються найбільше слідуючі книжки:

- Злочини др. Фу-Манчу 1.25
- В країні синів мраки 1.50
- Опир 1.50
- Тайна Сарену 1.25
- Елісса 0.60
- Кривавий шлях 0.25

Це дуже займаючі оповідання, які читає кожний залюбки та які кожному подобаються.

Замовлення на ті книжки й інші просить ся слати на адресу:

“AMERICA”

817 N. Franklin St. Philadelphia, Pa.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ „ПРОВІДНІЯ”

УКРАЇНСЬКИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МАСАРИСТА І АКУШЕР ДИПЛОМОВАНИЙ ПО УКИНЧЕННЮ ШКОЛИ ІЛЛ.

Не йде на поради, але для женщин і мужчин в їх долегливостях дає штучні масовання.

Електричні масари і зілева купіль, добра на ревматизм, біль і рванне в крижах, в ногах, застудження, засталисть, параліж, обірванне, опухлина водна, суха, викиди на тілі, лиша, пархи, біль жолудка і другі задалені хороби.

Ціна за масовання \$1.00 і \$1.50.

К. ЛАВЕЦЬКИЙ

607 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA. Від 9-тої до 12-тої рано — Від 2-гої до 9-тої вечер.

ПЕРЕСИЛКА ГРОШЕИ ДО КРАЮ В ДОЛЯРАХ ПАШПОРТИ — КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ ВСІЯКОГО РОДА, КУПНО І ПРОДАЖ ДОМІВ В ФІЛАДЕЛФІ І ОКОЛИЦИ, КОНТРАКТИ КРАЄВІ І АМЕРИКАНСЬКІ АСЕКУРАЦІЯ ДОМІВ І МЕБЛІВ ВІД ОГНЮ

Хто має до поладженія котру з наведених справ, нехай особисто або писемно зголоситься до знаної з перед війни правдиво української канцелярії нотаріяльної:

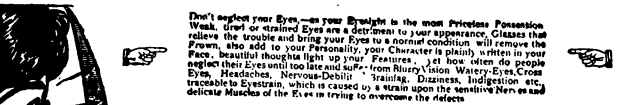
T. J. HRYSEY & Co.

329 South Fourth St. Philadelphia, Pa. Bell Phone, Lombard 25-99

УКРАЇНСЬКІ ЛІКАРІ В АМЕРИЦІ.

- Др. К. Д. БІЛИК, 120 EAST 34th STREET, NEW YORK, N. Y. Phone — Caledonia 9014.
- Др. С. ГРИНЕВЕЦЬКИЙ, 2406 W. CHICAGO AVE., CHICAGO, ILL. Phone — Humboldt 4207.
- Др. А. ЛАВРИШИН, 280 E. FEDERAL STREET, YOUNGSTOWN, OHIO. Phone — 30642.
- Др. А. Т. КІЗЕЙ, 11903 JES. CAMPAUX AVENUE, DETROIT, MICH. Phone — Arlington 2064.
- Др. І. КУЛЬЧИЦЬКИЙ, 429 PITTSTON AVENUE, SCRANTON, PA. Phone — 1553.
- Др. М. СІМЕНОВИЧ, 9300 COTTAGE GROVE AVE., CHICAGO, ILL. Phone — Chesterfield 0029.
- Др. В. Я. СІМЕНОВИЧ, 1286 MILWAUKEE AVENUE, CHICAGO, ILL. Phone — Humboldt 6764.
- Др. І. СМІТ, 327 EAST 17th STREET, NEW YORK, N. Y. Phone — Lexington 4817.

ДВАНАЙЦЯТЬЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ

Don't neglect your eyes — your eyes are the most priceless possession. Weak, tired or strained eyes are a distress to your appearance. Glasses that relieve the trouble and bring your eyes to a normal condition will remove the face, beautiful thought light up your features. It is plainly written in your eyes that you are too tired and suffer from blurry vision, Water-Eyes, Cross-Visible Eyes, Headaches, Nervous Debility, Stinging, Itching, Irritation, etc. delicate Muscles of the Eyes are trying to overcome the defect.

Коли Ви цей дрібний друк з нормальної віддали — 15 до 20 цалів не можете читати, будьте переконані, що Ваш взір ослаблений і Ви потребуєте окулярів. Ми екзамінуємо очі найновішою методою без ужиття ліків і ми окуляри робимо у нашім заведенню за котрі гарантуємо. — Заложене перед 13 роками —

DR. J. J. SCHNEIDER — OPTOMETRIST

Християнський спеціаліст очей 702 W. GIRARD AVE., PHILADELPHIA, PA.

Лиш \$90

\$7.50 Завдатку
\$7.50 Місячно

Вставте до Свого Дому Готовий до Ужиття

Welsbach

ГОТЗОНЕ

Збірник Опрітої Води

Оперує автоматично — скручує або світить гез коли потреба, щоби 20 галлонів води було горячою.

В шторах або у представника THE UNITED GAS IMPROVEMENT Co.